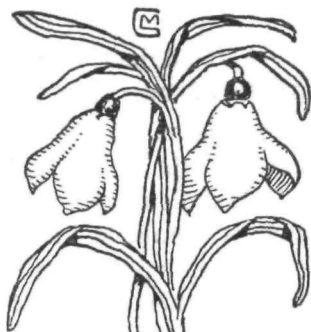

PRILOGA

ZVONČKU

SILVESTER KOŠUTNIK:

Premodre glave.*)

XXVII.

judje, vneti za vse koristno, kakršni so bili Zabržani, so se seveda zanimali tudi za sadjerejo. Zanimali so se zanj tako, da so vsako sadno drevo, ki so ga našli v gozdu, izkopali in ga presadili v bližini domovanja. Kaj jim je o taki priliki prišlo pod roke, se niso mnogo brigali. „Sad je sad!“ so rekli, „in vsak sad je koristen.“ Trdili so popolnoma prav. — Kako pa so spoznali, katere vrste je presajeno drevo? Prav na naraven način. Ko je presajenec toliko dorasel,

da je začel cveteti in roditi sad, so Zabržani takoj vedeli, da je hruška — ako je drevo imelo hruške; ako pa je veter po vejah gugal jabolka, je bilo drevo jablana. Hudomušni sosedi so jih radi zbadali, da so si bili tekom časa presadili tudi par drenovih drevesc. Naši modrijani pa so se zagovarjali, da je dren tudi drevo in tudi rodi sad; a če drenov sad ni užiten, tedaj niso krivi Zabržani, ampak je kriva majka priroda. Trdili so zopet popolnoma prav.

Kako so znali ceniti sadno drevje, naj priča ta-le dogodek.

Ob potoku, ki je tekel tik za vasjo, je stala silno stara hruška. Vsa je bila že pohabljenjena, ponekod že suha in tako nadležna, da bi gotovo vsakemu bila do korenin hvaležna, ako bi jo bil iz usmiljenja posekal. Potok ji je bil izpodpral toliko zemlje, da ni mogla več ravno stati in se je tožno nagibala k vodi. Zabržani so z žalostjo opazovali to početje, pa ker je še

*) Glej prejšnje letnike!

vsako leto rodila nekaj sadu — v zadnjem letu cele tri hruške — se je hvaležnim vaščanom še vedno zdelo škoda podreti staro drevo.

Minila je jesen, tista zadnja jesen, ko je drevo rodilo še tri hruške, in prišla je mrzla zima. Listnato drevje je bilo golo in ker ni imelo drugega dela, je začelo spati svoje vsakoletno zimsko spanje. Tudi hruška je trudno zakimala. V prvem zimskem spanju je imela kaj prijetne sanje. Sanjalo se ji je, kako je zopet mlada, kako cvete, da je vsa bela kakor v pajčelan ovita nevesta, kako brenče čebele in čmrlji po njenem cvetju in ji s svojim brenčanjem delajo najprijetnejšo godbo, kako se iz cvetja razvijajo sladke hruške in kako se zbirajo okrog nje ljudje in jo hvalijo, kako je izvrstna in plodonosna. A ko je minila zima in prišla pomlad, so hruški minile prijetne sanje, sama pa se ni več prebudila. Hud mraz je bil starki slaboten mozeg pretresel tako, da je zamrla. Stala je suha, ko je okrog nje že vse poganjalo.

Skrbni Zabržani so kmalu zapazili, da ni z drevesom vse v redu. Danadan so ga hodili gledat, kakor bi mu hoteli s pogledi izvleči popke, ki bi naj potem poganjali listje in cvetje; a bolj ko so ga gledali, bolj so prišli do spoznanja, da jim drevo bržčas ne bo prinašalo druge koristi, kakor jim na zimo odganjalo mraz izza nohtov, ko bo gorelo v peči.

„Ali naj posekamo hruško?“ so se začeli modrijani povpraševati. Že so nekateri brusili sekire, ko so še drugi prigovarjali, naj še počakajo nekaj časa, češ, morda se hruška še vendar oživi, ko bo začelo solnce pripekati z večjo močjo. Oni, ki so imeli sekire že nabrušene, niso hoteli zadnjim pritrčiti, in nastal je med Zabržani prepir; nastali sta zaradi stare hruške dve stranki, ki sta se neusmiljeno borili druga proti drugi — z jezika ostrim mečem.

Župan je s strahom opazoval škodonosni prepir in je premišljal, kako bi zopet dosegel spravo in pomiril razburjene duhove. Naposled se mu je zaboljela v možgane rešilna misel, in takoj je sklical k hruški vaščane, da v njihovi navzočnosti dejanjsko izvede svojo namero. Radovedni so vreli Zabržani skupaj in so z nestrpnostjo čakali trenutka, ko jim bo vaški glavar razodel, kakšno juho jim je skuhal v svojem nikdar praznem loncu. Prepričavši se, da ne manjka nobene žive zabrške glave, začne župan:

„Dragi moji! — Globoka žalost mi je kakor z velikim kuhinjskim nožem rezala v srce, ko sem moral zadnje čase gledati, kako se moji ljubi občinski podložniki dele v dva nasprotna tabora. Mislil sem in mislil, kako bi vas zopet zedinil; zakaj vedeti morate, da nam je ravno naša dosedanja složnost pripomogla do današnje blaginje in današnje svetovne slave. In kako je prišel razdor v naše sicer tako ozko sklenjene vrste? — Staro drevo se je kakor mogočna zagozda vrinilo med nas in nas razdvojilo. Toda vprašam vas — ali je vredno staro drevo, da se zaradi njega prepiramo?“

„Ni vredno! Posekajmo ga, posekajmo!“ so vriščali oni, ki so si bili prvi nabrusili sekire, in z njimi so kričali njihovi privrženci. Nasprotniki pa so začeli nevoljni mrmrati, češ, župan je pristranski.

„Ljudje božji, potrpite vendar, da izgovorim!“ je miril župan razburkance in začel nadaljevati: „Kot vaš predstojnik moram biti modra glava in kreniti vedno le po tisti poti, ki je najbolj prava. Pritrditi bi moral tistim, ki zahtevajo, naj se hruška poseka; pritrditi bi moral pa tudi onim, ki hočejo, da naj drevo ostane. Da bi pa ne sedel med dva stola, sem se pognal s svojimi črevlji po srednji poti. Poslušajte me! Če pogledamo hruško, bomo na prvi mah opazili, da se nagiba k vodi, kakor bi bila žejna. Glejte — in moj predlog bi bil: dajmo ji piti! Če potem ozeleni, naj ostane, če pa ne ozeleni, jo posekamo!“

Divji krik obeh strank je pričal, kako jo je pogodil župan. Sicer se še ni sanjalo nikomur, kako se bo napajala hruška, a splošno prepričanje je bilo: kdor je tako dobro iztuhtal nasvet, ga bo tudi enako dobro vedel izvršiti.

Začele so se priprave. Župan je v kratkih besedah razložil svoj načrt strmečim občanom tako-le:

„Ker se hruška nagiba k vodi, kaže, kako bi rada pila. Naravno je torej, da ji tudi pomagamo na način, ki ga sama kaže. Pripognili jo bomo torej do vode, ki je zdaj zaradi pomladanskega deževja itak precej visoka in nam bo olajšala delo. Da pa pripognemo drevo, bo treba naše teže. Skobacajmo se torej po deblu, ki itak leži precej poševno, naprej, in če vejevje še ne bo doseglo potoka, pa drevo toliko zagugajmo, da doseže svoj namen.“

Korenjaki store tako. Kakor opice so urno v vejevju, in hruška se zaradi nevajene teže res začne nagibati k vodi. Ker pa je teža le nekoliko prelahka, se začne na županovo povelje guganje, ki začetkoma kaže najlepši uspeh. Toda ko se hruška naposled res že pripogne do vode, ji je sile vendar preveč. Enkrat se še sicer dvigne, a ko jo Zabržani z velikim navdušenjem hočejo pomočiti še enkrat in še globlje, je prepereli starki neumnosti preveč; z velikim hruščem se deblo prelomi in se s svojimi ptički vred pogrezne v vodo.

To vam je bilo burkljanja in grgranja! Zabrežani so si izgrgrali in izprali goltance tako, kakor še nikdar ne prej in ne poznej v svojem življenju. Do kože mokri so izkoracali iz potoka in se podali domov. Kot umni sadjerejci so takrat na neprostovoljno moker način prišli do nauka, da se suho drevo ne napaja, ampak poseka. Druge škode niso imeli.

Tri ženskice.

Cvetičarka — mlekarica — krušarica.

(Prizor z osemletnimi deklkami.)

Cvetičarka.

*Na vrtu prezalem
rastó mi cvetice,
ki v sladkih vonjavah
polnijo gredice.*

*Kdorkoli gre mimo
prenežnega cvetja,
naj bode že spomlad
in sredi poletja,*